

Nr 1501

av herrar Hörberg och Ångström

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 22 med förslag till lag om skattefrihet vid premiering av sparande, m. m.

Konsumentprisindex steg från 129 i december 1954 till 261 i december 1971. Annorlunda uttryckt innebär detta att penningvärdet under dessa 17 år föll så att det 1971 endast var hälften av vad det var 1954.

Arbetsmarknadens parter har hela tiden försökt kompensera löntagarna för inflationens verkningar och kan sägas i stort ha lyckats. Familjer med goda inkomster har via länefinansiering kunnat förvärva egna hem eller fritidshus och i många fall haft fördel av penningvärdets försämring genom in-teckningslanens realvärdeminskning. Individer med insikt om aktiemarknaden och med beredvillighet att satsa sina sparmedel med visst samtidigt risktagande har haft möjlighet att kompensera sig för penningvärdets fall genom aktieköp.

Den kategori medborgare som drabbats hårdast av penningvärdeförsämringen är den stora gruppen småsparare som inte kunnat eller inte vågat satsa sina sparmedel enligt ovan utan varit hänvisade till att placera dem i bank- eller försäkringssparande. Småspararnas förluster genom sparbeloppets realvärdeminskning torde under dessa år uppgå till miljardbelopp.

Hushållssparandets andel av den disponibla inkomsten sjönk från att vara 6 % i början av 1960-talet till drygt 2 % 1969. Även om en, sannolikt tillfällig, uppgång ägt rum under 1970 och 1971 visar sparandet en klart nedåtgående trend, vars främsta orsak torde vara inflationen.

Vi har från liberalt håll under ett flertal år påtalat detta missförhållande och ser därför med tillfredsställelse att regeringen nu lagt en proposition som syftar till en premiering av sparandet i banker och likvärdiga kreditinrättningar. Vi vill instämma i den målsättning som propositionen anger, nämligen att ett system bör skapas som stimulerar till "ett långsiktigt och regelbundet sparande".

Vi vill också instämma i att systemet bör avvägas så att det leder till ett nysparande och anser, liksom propositionen, att reglerna därför bör utformas så att sparandet sker regelbundet och att insättningar sker i samband med utbetalning av lön eller annan periodisk ersättning.

Minimibeloppet för högt

Propositionen föreslår att insättningen på särskilda sparkonton skall ske genom löneavdrag eller liknande åtgärder varje månad. Minimibeloppet för sådant regelbundet sparande skall vara 100 kronor/månad.

Beloppet 100 kronor är för många i låglöne- och medellöneskikten fortfarande ett stort belopp! Om man i det regelbundna och långsiktiga sparandet önskar få med även sådana löntagare, torde minimibeloppet behöva sänkas till 50 kronor/månad. Detta är så mycket mer angeläget, som det skulle vara skada om stora grupper av småsparare ställdes eller ställde sig utanför detta önskade sparande av den anledningen att minimibeloppets storlek avskräckte. Det måste ses som ett rättvisekrav att även dessa småsparare beredes möjlighet att få del i den statliga premiering som avses!

Inflationsskyddat sparande bör eftersträvas

Under åren 1967–1971 har den genomsnittliga penningvärdeförsämringen varit ca 5 % per år. Det torde finnas anledning förmoda att inflationen under de närmast kommande fem åren blir av samma omfattning.

Den högsta inlåningsräntan enligt villkoren för kapitalräkning med tolv månaders uppsägning är för närvarande ca 6 %. För dagen synes räntesänkning vara mer sannolik än räntehöjning.

Mot bakgrunden av ovanstående två förhållanden och inkomstbeskattningen är det av intresse att studera den sannolika effekten av propositionens "premiesparande". Som exempel kan tas en person som under ett år sparat 100 kronor/månad, "minimispararen" enligt propositionen.

Om minimispararen har ingen eller så låg övrig inkomst av kapital att premiesparandets ränta förblir obeskattad kommer han efter fem år och efter erhållen skattefri sparpremie om 5 % att ha nominellt inestående ca 1 670 kronor, men reellt endast ca 1 310 kronor. (Beräkningen av inflationens påverkan har gjorts på så sätt att det i slutet av varje år inestående beloppet omräknats till det i början av första året gällande penningvärdet.)

Om minimispararen redan har så stor inkomst av kapital att det så kallade sparavdraget redan ianspråktagits – för detta behövs för ensamstående endast ett sparkapital på ca 6 700 kronor – blir premiesparandets räntor varje år inkomstbeskattade. Med en antagen marginalskatt av 60 % och under antagande av att spararen varje år tar ut från premiesparkontot ett belopp som motsvarar skatten på räntan har han efter fem år och efter erhållen sparpremie om 5 % nominellt inestående ca 1 400 kronor, men reellt endast ca 1 110 kronor. I sammanhanget bör nämnas att hänsyn ej tagits till kommunalskattelagens bestämmelser om att den beskattningsbara inkomsten avrundas till närmaste lägre hundratal kronor.

Den premiering av sparandet som propositionen garanterar – alla får ju inte del av vinstutlottningen – täcker i ovanstående fall icke ens penningvärdets försämring, än mindre ger den premiespararen någon realavkastning. Ytterligare kalkylering visar att, om premiespararens övriga inkomst av kapital är sådan att ca hälften av ränteavkastningen

från premiesparandet beskattas, täcker propositionens sparpremiering ungefär penningvärdets fall.

Om den ensamstående minimispararen följer propositionens önskan om långsiktighet och regelbundenhet i sparandet och fortsätter att spara 1 200 kronor/år, kommer han med ränta på ränta och utan inkomstbeskattning på räntan att redan efter fem år ha ett sparkapital med avkastning utöver sparavdraget 400 kronor. Fortsatt premiesparande kommer således att inkomstbeskattas. Därtill kommer att många premiesparare redan från början torde ha viss annan inkomst av kapital, varför det förhållandet att premiesparandets avkastning helt eller delvis inkomstbeskattas kommer att bli relativt vanligt.

Mot bakgrunden av ovanstående torde kunna sägas att propositionens premiering för många premiesparare icke innebär någon realavkastning på sparat kapital och vid fortsatt långsiktigt regelbundet sparande inte ens ger kompensation för penningvärdets fall. Det kan därför ifrågasättas om propositionens premiering medför en tillräcklig stimulans av sparandet.

Ett sätt att öka garantierna för att det nysparande atadkommes som propositionen syftar till vore att utöver den årliga högsta inlåningsräntan som kreditinstitutet helt står för garantera en statlig extra "inlåningspremie" om 2 % på varje års nysparande. Premien bör vara skattefri. Med det antagande som propositionen gör om ett årligt premiesparande på en miljard kronor skulle en sådan inlåningspremie kosta staten årligen 20 miljoner kronor – utöver de 20 miljoner som vinstutlottningen beräknas uppgå till. Ett sådant ytterligare statligt atagande ter sig möjligt från statsfinansiell synpunkt. Några statliga administrativa problem behöver inte uppstå, då detaljadministrationen av en sådan inlåningspremie kan åläggas kreditinstitutet.

Hemställan

Med hänvisning till vad som anförts hemställs

1. att riksdagen beslutar
 - a) att det månatliga minimibeloppet inom ramen för premiesparandet skall vara 50 kronor för att därmed möjliggöra en bred förankring av sparandet,
 - b) att en skattefri statlig inlåningspremie om 2 % på varje års nysparande skall utgå utöver propositionens övriga premiering för att *garantera* en särskild stimulans åt årligt nysparande; samt
2. att vederbörande utskott utarbetar erforderlig lagtext.

Stockholm den 14 mars 1972

NILS HÖRBERG (fp)

RUNE ANGSTROM (fp)